

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
СТАРОЧУРИЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ул. Новая, д.52, с. Старое Чурилино,
Арский муниципальный район, 422014

Тел. (84366)57-3-48, 3-06-09 факс (84366)57-3-48, 3-06-09 E-mail: Schur.Ars@tatar.ru.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСКЕ ЧҮРИЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Яңа урамы, 52 нче йорт, Иске Чүриле
авылы, Арча муниципаль районы, 422014

Карар

27 июнь 2024 ел

№ 17

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә жирләү һәм жирләү эше турында

«Жирләү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы федераль закон, «Үлгәннәрне жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә гражданның хокуклары гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы, «Жирләү һәм жирләү эше турында» федераль законны гамәлгә ашыру чаралары турында» 2007 елның 18 маендагы 196 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә, Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитеты карар бирә:

1. Кушымта итеп бирелгән түбәндәгеләрне расларга:

«Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә жирләү һәм жирләү эше турында нигезләмәне;

гарантияләнгән жирләү хезмәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләрне.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

3. «Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жәмәгать зиратлары эшчәнлеге тәртибен һәм жирләү урыннарын карап

тоту кагыйдэләрен раслау турында» 2022 елның 11 апрелдәге 13 номерлы Иске Чүриле авыл җирлегә башкарма комитеты карарын үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлеге карар рәсми рәвештә игълан ителгән көннән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Иске Чүриле авыл җирлегә
башлыгы урынбасары

И.Н. Габдрахманов

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге»
муниципаль берәмлегендә жирләү һәм жирләү эше турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә жирләү һәм жирләү эше турында нигезләмә (алга таба- Нигезләмә) «Жирләү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы федераль закон, «Үлгәннәрне жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә гражданның хокуклары гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы, «Жирләү һәм жирләү эше турында» федераль законны гамәлгә ашыру чаралары турында» 2007 елның 18 маендагы 196 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарын, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставын гамәлгә ашыру һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү эшен оештыру һәм жирләү тәртибен жайга сала.

1.2. Нигезләмәдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

якын туганнар – өске һәм аскы линия буенча туганнар (ата-аналар һәм балалар, бабай, әби һәм оныклар), шулай ук тугандаш һәм тугандаш булмаган (уртак әтисе яки әнисе булган) абыйлар һәм апалар, уллыкка алынганнар, уллыкка алуучылар;

дини зират- тиешле дини йолаларны үтәп, бер конфессиягә караган үлгәннәрне яки һәлак булганнарны (алга таба- үлгәннәрне) жирләү өчен билгеләнгән зират (жәмәгать зираты участогы);

жәмәгать зиратының хәрби участогы - үлгән хәрбиләрне һәм аларга тиндәштерелгән категориядәге гражданның жирләү өчен билгеләнгән жәмәгать зираты участогы;

жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеге -жирләү вакытында дәүләт гарантияләрен тәмин итү максатыннан, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан түләүсез нигездә күрсәтелә торган хезмәтләр исемлеге;

жирләү зонасы - зиратның һәм (яки) крематорийның анда жирләү башкарыла торган функциональ-территориаль зонасы;

катафаль ташулар - үлгәннәрнең, жирләү продукциясен һәм жирләүдә катнашучыларның калдыкларын яки көлләрен катафаль транспорт белән ташу;

зират - үлгәннәрнең калдыкларын һәм көлләрен жирләү өчен билгеләнгән жирләү билгеләнешендәге объект;

ирекле күмүләр өчен ябык зират - яңа күмү урыннары булдыру өчен территория тулысынча кулланылган зират;

жирләү чоры - жирләнгән мәетнең минеральләшүе тәмамланган һәм туганнар каберлегенә күмү рәхсәт ителгән вакыт;

колумбарий - көл яки көлле урналарны күмү өчен билгеләнгән бина, аның өлеше яки корылма;

кремация - үлгән кешенең калдыкларын, биологик материалларны утка тапшыру;

жирләү урыны (захоронение) - үлгәннәрнең калдыкларын яки көлләрен күмү өчен билгеләнгән жирләү объекты өлеше;

каберлек (погребение) - жирләү санитар һәм башка таләпләргә каршы килмәгән горейф-гадәтләргә һәм традицияләргә ярашлы рәвештә кеше үлгәннән соң аның гәүдәсен (мәетен) күмү буенча йола гамәлләре. Жирләү үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) жиргә, утка, суга тапшыру юлы белән башкарыла ала;

минеральләшү-күмелгән мәетнең аерым химик элементларга һәм гади химик кушылмаларга таркалу процессы;

кабер - колумбарийдан башка, жирләү участогында, зиратта, ритуаль корылмада урнашкан һәм үлгән кешенең калдыкларын табутта яки аннан башка, яки көлле урнада жирләү өчен билгеләнгән урын;

кабер коймасы (чардуган)- кабер участогы периметры буенча урнаштырыла торган линияле корылма;

кабер өстенә куелган корылма - анда үлгәннәрнең истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән һәм күмелгән урында урнаштырылган мәгълүмат булган мемориаль архитектура-скульптура корылмасы (кабер ташы);

жәмәгать зираты - үлгәннәрне жирләү урыннары аларның ихтыярын исәпкә алып яки жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карары буенча каралган зират;

жирләү билгеләнешендәге объект - шәһәр төзелеше яки архитектура комплексы, яки халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән объект, территория яки участок (каберлек, крематорий, колумбарий һ. б.);

ялгыз кабер- жирләү объекты территориясендә бер үлгән кешене, шул исәптән шәхесен эчке эшләр органнары билгеләмәгән кешене жирләү өчен бирелә торган участок;

жирләү - Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә жир, ут яки суга тапшыру юлы белән этик таләпләргә каршы килмәгән горейф-гадәтләргә һәм традицияләргә ярашлы рәвештә үлгән кешенең гәүдәсен, калдыкларын, көлен күмү буенча йола гамәлләре;

өстенә жирләү - үлгән кешене анда элек үлгән туганнарны жирләү башкарылган билгеләнгән тәртиптә бирелгән жирләү урынында жирләү;

туганнар - якин туганнардан тыш, туганлык мөнәсәбәтләрендә торган барлык башка затлар;

туганнар каберлеге - үлгән кешенең туганы элек күмелгән жирләү объекты территориясендәге участок;

санитар-күзәтү зонасы - зират һәм (яки) крематорий һәм торак (селитеб) яки сәнәгать төзелеше арасындагы киңлеге Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары белән билгеләнгән функциональ-территориаль зона;

жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт - жирле үзидарә органы тарафыннан түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәтүче оешма;

жирләү турында таныйклык - жирләү турында мәгълүматны һәм жирләү урыны өчен җаваплы кешене үз эченә алган һәм аның жирләү урынын алга таба куллану хокукын раслый торган документ;

экспертиса - суд-медицина яки криминалистик экспертиса өчен яки яңадан жирләү өчен жирләү урыныннан үлгән кешенең мәетен, калдыкларын алу.

2. Жирләүне гамәлгә ашыру гарантияләре

2.1. Иренә (хатынына), якын туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешене жирләү бурычын үз өстенә алган законлы вәкиленә үлгән кешене жирләү буенча түбәндәге хезмәтләр исемлеген түләүсез күрсәтү гарантияләненә:

- 1) жирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- 2) каберне һәм жирләү өчен кирәкле башка әйберләренә бирү һәм китерү;
- 3) үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) илтү;
- 4) жирләү (кремация һәм аннан соң көлле урнаны бирү).

2.2. Ире (хатыны), якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаганда яки аларның жирләү мөмкинлегенә булмаганда, жирләү бурычын үз өстенә алган башка кешеләр булмаганда, шулай ук үлгәннәрнең шәхесләренә ачыкланмаган очракта, жирләү буенча хезмәтләр түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) жирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- 2) киендерү;
- 3) табут бирү;
- 4) үлгән кешене зиратка (крематорийга) илтү;
- 5) жирләү.

Өйдә, урамда яки башка урында үлгән кешене жирләү эчке эшләр органнары аның шәхесен билгеләгәннен соң, Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган очракта, үлем сәбәбен билгеләгәннен соң өч тәүлек дәвамында жирләү эше буенча махсулаштырылган хезмәт тарафыннан башкарыла.

Шәхесләренә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан ачыкланмаган үлгәннәрне жирләү өлеге органнар ризалыгы белән жирләү эше мәсьәләләренә буенча махсулаштырылган хезмәт тарафыннан мондый очрактар өчен билгеләнгән җәмәгать зиратларында жирләү юлы белән башкарыла.

2.3. Әгәр жирләү үлгән кешене жирләү бурычын үз өстенә алган кешеләр акчасына башкарылса, әлеге затларга жирләү буенча хезмәтләр исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләр бәясенә тиң күләмдә жирләү өчен социаль пособие түләнә.

2.4. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясен Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты, Татарстан Республикасы буенча Россия Федерациясе Пенсия һәм социаль иминиятләштерү фонды бүлеге, Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитеты белән килештерү буенча билгели.

2.5. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге сыйфаты Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты карары белән расланган жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләргә туры килергә тиеш.

3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү эшен оештыру

3.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә жирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба – вәкаләтле орган) тарафыннан башкарыла.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитетының структур бүлекчәсенә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле органның вәкаләтләрнен бер өлешен (аерым вәкаләтләрнен) бирү рөхсәт ителә.

3.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү буенча гарантияләнгән хезмәтләр исемлеген жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт (алга таба – махсулаштырылган хезмәт) башкара.

3.3. Вәкаләтле орган һәм махсулаштырылган хезмәт үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенен муниципаль хокукый актлары һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукый актларга таяна.

3.4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә махсулаштырылган хезмәт эшчәнлеген оештыру әлеге Нигезләмәгә һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукый актларга ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.5. Жирләү эшен финанс белән тәмин итү Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге норматив хокукый актлары нигезендә

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

3.6. Кулланылган милеккә ия булу, куллану һәм идарә итү җирләү һәм җирләү эшен оештыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр оештыру һәм җирләү урыннарын карап тоту өлкәсендәге вәкаләтләр

4.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләрне оештыру һәм җирләү урыннарын карап тоту өлкәсендә вәкаләтле органның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә бердәм муниципаль сәясәтне гамәлгә ашыру;

2) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә җирләү һәм җирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының муниципаль хокукый актлары таләпләренен үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыру;

3) махсуслаштырылган хезмәтнең җирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген түләүсез нигездә күрсәтүен, шул исәптән гарантияләнгән җирләү буенча хезмәтләр исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләрне үтәвен контрольдә тотуну гамәлгә ашыру;

4) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма хакимиятенең республика органнары һәм җирле үзидарә органнары белән җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә финанс, бюджет, инвестиция, бәя, тариф сәясәте һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итүе;

5) Россия Федерациясең Татарстан Республикасы буенча пенсия һәм социаль иминият фонды бүлеге, түләүсез нигездә күмү буенча гарантияләнгән хезмәтләр исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясен Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитеты белән билгеләү һәм килештерү;

6) үз компетенциясе чикләрендә җирләү һәм җирләү эше мәсьәләләре буенча муниципаль хокукый актларны эшләү һәм кабул итү;

7) җирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеге кысаларында махсус хезмәт белән төзелгән контрактларны (килешүләрне) үтәүгә юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең контрольдә тотылуын гамәлгә ашыру;

8) «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә (Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы) жәмәгать зиратлары территориясендә

башкарылган барлык жирлүүләрне исәпкә алу, шул исәптән каберлекләрне теркәү китабын алып бару;

9) жирләү зоналарын билгеләү һәм жәмәгать зиратларында жирләү өчен урыннар бирү;

10) үлгән кешене жирләү өчен зират территорияләрендә бушлай бирелә торган жир участогы күләмен билгеләү;

11) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жәмәгать зиратларын ачу һәм ябу турында карарлар кабул итү;

12) яңа зиратлар төзү, булган жәмәгать зиратларын кинәйтү, күчерү, ябу буенча чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

13) зиратларны һәм башка жирләү объектларын максатчан билгеләнеше буенча куллануны контрольдә тоту;

14) жирләү билгеләнешендәге объектларны саклауны оештыру;

15) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләү эшен оештыруның торышына ел саен мониторинг үткөрү;

16) жирләү эше мәсьәләләре буенча (аларны формалаштыру тәртибен һәм вәкаләтләр билгеләп) Попечительлек (күзәтү) советлары булдыру;

17) гражданның консультация бирү һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге мәсьәләләр буенча кабул итү;

18) гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә башка вәкаләтләр.

4.2. Махсус хезмәт гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә жирләү буенча гарантияле хезмәтләр исемлеген, шулай ук башка вәкаләтләрне түләнүсез нигездә күрсәтә.

5. Жирләү урыннары

5.1. Жирләү урыннары булып этик, санитар һәм экологик таләпләргә ярашлы рәвештә үлгәннәрнең жәсәдләрен (мәетләрен), үлгәннәрнең көлләре салынган урналарны күмү өчен төзелгән зиратлар, шулай ук үлгәннәрне жирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар булган жир кишәрлекләре тора.

5.2. Жирләү урыннарын булдыру турында карар гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

5.3. Жирләү урыннары даими су басу, давыллар, жир тетрәүләр һәм башка табигать афәтләреннән соң, хәрби каберлекләрдән тыш, вәкаләтле орган карары буенча гына күчерелә ала.

5.4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендәге жәмәгать зиратлары ачык, ирекле жирләү өчен ябык, ябык булырга мөмкин.

5.5. Жәмәгать зиратлары территориясендә жирләү урыннары:

1) ялгыз;

2) туганнар;

- 3) дин тотучылар;
- 4) шәрәфле;
- 5) хәрбиләр.

5.6. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә җәмәгать зиратлары территориясендә хәрби җирләүләр (хәрби участоклар), бер диндә үлгәннәргә шәрәфле җирләүләр һәм җирләүләр (дини участоклар), шулай ук колумбарийлар өчен аерым җир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

Зиратның хәрби участкаларында җирләү өчен үлгән кешенең 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән гражданның категориясенә караганда раслий торган документлар бирелә.

5.7. Җирләү зонасы кварталларга һәм участкаларга бүленә.

5.8. Үлгән кешенең гәүдәсе белән табутны күмү өчен каберләр казыганда, җирле шартларга (туфракның характерына һәм җир асты суларының торы дәрәжәсенә) бәйләп рәвештә, кабернең тирәнлеген билгеләргә кирәк. Шулай ук вакытта кабернең озынлыгы 2 метр, киңлеге 1 метр, тирәнлеге 1,5 метрдан ким түгел. Барлык очракларда да кабер төбенең билгесе җир асты сулары дәрәжәсеннән 0,5 метрга югарырак булырга тиеш.

5.9. Җирләү урыннары җәмәгать зиратының билгеләнгән планлаштыруына ярашлы бирелә. Җирләү урыннары арасы киңлеге 0,5 метрдан ким булалар.

5.10. Стена урнаштырганда, аның зурлыгы җирләү өчен бүлпк бирелгән участканың норматив зурлыгына туры килергә тиеш. Капканың биеклегенә 1,5 метрдан артмаска тиеш. Кабер ташының биеклегенә 2,5 метрдан артмаска тиеш.

5.11. Зиратның билгеләнгән планлаштыруын бозып, шулай икәптән җирләү урыннары арасында, юл кырында һәм санитар-күзәтү зонасы чикләрендә җирләү рөхсәт ителми.

6. Ялгыз каберләр

6.1. Ялгыз каберлекләр вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез никездә бирелә.

6.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлегенә» муниципаль берәмлеге территориясендә ялгыз күмү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлеге күләме 2 кв.м (2 м x 1 м) тәшкил итә.

6.3. Ялгыз кабер өчен урын бирү турында гариза үлгән кешенең ире (хатыны), якин туганнары, башка туганнары яки законлы вәкилләре, үлгән кешене җирләү бурычын үз өстенә алган башка кешеләр (алга таба гариза бирүче) теләсә нинди формада кәгаздә, турыдан – туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә бирелә.

6.4. Ялгыз кабер өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле ялгыз җирләү өчен урын бирү турында гариза белән мөрәҗәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслий торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) үлем турында таныклык күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);
4) кремация турында белешмәнең күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә) (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) үле бала туган очракта, үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый торган ГХАТ органнары тарафыннан бирелгән документ;

6) Эчке эшләр органнарының үлгән кешене җирләүгә ризалыгын раслаучы документ, аның шәхесе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта.

7) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

6.5. Ялгыз кабер өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр:

1) кирәкле зират җирләү өчен ябык;

2) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

3) тапшырылган документларда объектив рәвештә аларның чынлыгын тикшерүне кыенлаштыра торган тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дәрәс булмаган мәгълүмат булу.

6.6. Ялгыз кабер өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, ялгыз җирләү өчен урын бирүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

6.7. Ялгыз җирләү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

гариза бирүче белән берлектә җирләү урыны булган җир кишәрлеген бүлеп бирү максатыннан зиратны тикшерә;

ялгыз җирләү өчен урын бирү турында карар кабул итә;

җирләү урынын теркәү китабында теркәп бара.

6.8. Ялгыз җирләү өчен урын бирү яки ялгыз җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

6.9. Ялгыз җирләү өчен урын бирү яки ялгыз җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар гариза бирүчегә шәхсэн документ формасында кәгазьдә бирелә.

7. Туганнар каберлеге

7.1. Туганнар өчен җирләү урыны (каберлеге) вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез бирелә.

7.2. Туганнар өчен җирләү урыннары ир белән хатынны, якин туганнарны һәм башка туганнарны җирләү мөмкинлеген исәпкә алып бирелә.

7.3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә туганнарны җирләү өчен түләүсез бирелә торган җир кишәрлеге күләме 5 кв.м (2 м х 2,5 м) тәшкил итә.

7.4. Туганнарны җирләү өчен урын бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

7.5. Туганнарны жирләү өчен урын бирү турында гаризага түбэндәге документлар кушыла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

2) гариза бирүче вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле туганнарны жирләү өчен урын бирү турында гариза белән мөрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүче вәкиленең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) үлем турында таньклык күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) кремация турында белешмәнең күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә) (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) үле бала туган очракта, үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый торган ГХАТ органнары тарафыннан бирелгән документ;

6) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

7.6. Гаризаны карау, туган жирләү өчен урын бирү яки туган жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

8. Шәрәфле каберлекләр

8.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге жәмәгать зиратлары территориясендә Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Арча муниципаль районы һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге алдында аерым казаньшлары булган мәрхүмнәрне жирләү өчен шәрәфле жирләүләр (каберлекләр) өчен кишәрлекләр (зоналар) булдырылырга мөмкин.

8.2. Шәрәфле жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

8.3. Шәрәфле жирләү урыннарында түбэндәге категория гражданнырны жирләү гамәлгә ашырыла:

1) Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройлары;

2) Социалистик Хезмәт Геройлары;

3) Россия Федерациясе Хезмәт Геройлары;

4) I, II һәм III дәрәжә Дан орденнары белән бүләкләнгәннәр, Дан орденының тулы кавалерлары;

5) I, II һәм III дәрәжә Хезмәт Даны орденнары белән бүләкләнгәннәр, Хезмәт Даны орденының тулы кавалерлары;

6) Бөек Ватан сугышы ветераннырны, махсус хәрби операциядә катнашучылар;

7) Татарстан Республикасы Арча районының Мактаулы гражданнырны;

8) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Арча муниципаль районы һәм «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге үсешенә өлеш керткән предприятие, учреждение һәм оешма житәкчеләре.

8.4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә шәрәфле җирләү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлеге күләме 2 кв.м (2 м х 1 м) тәшкил итә.

8.5. Шәрәфле җирләү урыны бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгаздә ирекле формада бирелә.

8.6. Шәрәфле җирләү өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрән раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле хөрмәтле җирләү өчен урын бирү турында гариза белән мөрәҗәгать итә икән, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслый торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) үлгән кешенең Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Арча муниципаль районы алдындагы тиешле хезмәтләрән раслаучы документлар (хезмәт (хезмәт) эшчәнлеген раслаучы хезмәт кенәгәләренең күчермәләре яки башка документлар, таныйкчылар һәм бүләкләрнең төп нөсхәләре);

4) үлем турында таныйкчы күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) кремация турында белешмәнең күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә) (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

6) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

8.7. Гаризаны карау, шәрәфле җирләү өчен урын бирү яки шәрәфле җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

9. Хәрби каберлекләр

9.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең җәмәгать зиратлары территориясендә хәрби җирлүүләр (каберлекләр) өчен аерым җир кишәрлекләре (зоналар) (хәрби участкалар) каралырга мөмкин.

9.2. Хәрбиләр өчен җирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

9.3. Хәрби участкаларда үлгәннәрне җирләү рәхсәт ителә, алар үлгән кешенең ихтыярын яки тормыш иптәшенең, якин туганнарының яки башка туганнарының теләген исәпкә алып, 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясының 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән.

9.4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә хәрби күмү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлеге күләме 2 кв.м (2 м х 1 м) тәшкил итә.

9.5. Хәрби каберлеккә урын бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгаздә ирекле формада бирелә.

9.6. Хәрби каберлек өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле хәрби каберлек өчен урын бирү турында гариза белән мөрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) үлем турында таныклык күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) кремация турында белешмә күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә)(тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) үлгән кешенең жәмәгать зиратының хәрби участогында күмелергә мөмкин булган кешеләр категориясенә керүен раслый торган документлар.

6) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

9.7. Гаризаны карау, шәрәфле җирләү өчен урын бирү яки шәрәфле җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлегә Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

10. Өстенә җирләү

10.1. Гамәлдәге кабер өстенә җирләү, санитар нормаларны үтәп, буш урын булганда башкарыла. Каберләр арасындагы ара (кабер белән урна арасында, урна белән урна арасында) вертикаль һәм горизонталь буенча 0,5 м-дан ким булмаска тиеш, һәм җир катламы белән тутырыла. Җир катламының калыңлыгы табутларның өске өлешеннән өскә кадәр 1 метрдан ким булмаска тиеш.

10.2. Җирләү минеральләшү чоры тәмамланганнан соң гына башкарыла, әмма соңгы җирләүдән соң 15 елдан да иртәрәк түгел.

Кремациядән соң көл салынган урнаны күмү соңгы җирләү вакытына карамастан башкарыла.

10.3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә территориясендәге зиратларда туганнар, шәрәфле, хәрби каберлекләр урынында җирләүгә рөхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

10.4. Җирләүгә рөхсәт бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

10.5. Җирләүгә рөхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) җирләү турында таныклык (җирләү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган каберләренә теркәү китабында җирләү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүмат булуын билгели);

2) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле жирләүгә рәхсәт бирү турында гариза белән мөрәжәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) үлем турында таныклык күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) үле бала туган очракта, үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый торган ГХАТ органнары тарафыннан бирелгән документ;

6) кремация турында белешмәнең күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә)(тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

7) аның исеменә жирләү урыны теркәлгән кеше белән (яки тиешле жирләү урынында жирләнгән кеше белән) үлгән кешенең туганлык бәйләнешен раслый торган яки аның үлгән кешене билгеләнгән жирләү урынында жирләүгә язмача ризалыгын раслый торган документлар;

8) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

Жирләү урыны теркәлгән кеше үлсә, жирләүгә рәхсәт бирү турында гаризага шулай ук:

1) үлгән кешенең исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык (жирләү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган жирләү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүматның булуын билгели);

2) жирләү урыны теркәлгән кешенең үлем турында таныклығы күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) кремация турында белешмәнең күчермәсе (көлле урнаны күмгәндә) (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән).

10.6. Жирләүгә рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр:

1) таләп ителгән жирләү урынында әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән ялгыз кабернең зурлыгына карап, кабердә жирләү өчен буш урын булмау;

2) кирәкле зират жирләү өчен ябык;

3) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

4) тапшырылган документларда аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны кыенлаштыра торган тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дәрәс булмаган мәгълүматның булу;

5) минеральләшү чоры тәмамланмаган, кабергә көл салынган урнаны күмүдән тыш (кабергә табут белән күмгәндә);

6) үлгән кеше исеменә жирләү урынын теркәү турында мәгълүматның булмавы (үлгән кешенең исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык булмаганда).

10.7. Гаризаны карау, жирләү өчен урын бирү яки жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

11. Үлгән кешенең жәсәден соңрак башка урынга жирләү өчен кире казып алу

11.1. Жирлэнгән кешенең калдыкларын янадан жирләү максатыннан эксгумацияләү санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләрен исәпкә алып башкарыла.

11.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген территориясендә урнашкан зиратта жирлэнгән мәрхүмнең жәсәден кире казып алырга рөхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

11.3. Үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алу өчен рөхсәт бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

11.4. Үлгән кешенең жәсәден кире казып алырга рөхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) жирләү турында таныклык (жирләү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган күмүләрне теркәү китабында жирләү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүмат булуын билгели);

2) гариза бирүченең шәхесен раслый торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бирүченең мәетен (жәсәден) соңрак жирләү өчен казып алу турында гариза белән гариза бирүченең вәкиле мөрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүче вәкиленең шәхесен раслый торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) үлгән кешенең алынган калдыкларын (жәсәден) жирләү өчен урын барлыгын раслаучы документ;

5) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

11.5. Үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алуга рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

2) тапшырылган документларда объектив рәвештә аларның чынлыгын тикшерүне кыенлаштыра торган тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дәрәс булмаган мәгълүмат булу.

11.6. Үлгән кешенең жәсәден кире казып алуга рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, үлгән кешенең жәсәден кире казып алуга рөхсәт бирүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

11.7. Үлгән кешенең жәсәден кире казып алуга рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

үлгән кешенең жәсәден кире казып алырга рөхсәт бирә;

жирләү турында тиешле язманы каберләрен теркәү китабына кертә (бер үк вакытта үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алу үткәрелгән жирләү урынында жирләү турында язманы гамәлдән чыгара).

үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алу буенча чаралар оештыра.

11.8. Үлгән кешенең жәсәден кире казып алу өчен рөхсәт бирү яки үлгән кешенең жәсәден кире казып алу өчен рөхсәт бирүдән баш тарту турында карар гариза бирүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

11.9. Үлгән кешенең жәсәден кире казып алу өчен рәхсәт бирү яки үлгән кешенең жәсәден кире казып алу өчен рәхсәт бирүдән баш тарту турында карар гариза бирүчегә шәхсэн документ формасында кәгазьдә бирелә.

11.10. Үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алу буенча эшләр санитар кагыйдәләргә үтәп башкарылырга тиеш.

Үлгән кешенең жәсәден кире казып алу буенча эшләр тәмамланганнан соң, үлгән кешенең жәсәден кире казып алу турында ике экземплярда акт төзелә, анда үлгән кешенең жәсәден алу буенча эшләрнең башлану һәм тәмамлану урыны, датасы һәм вакыты, күмелгән урыны теркәлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңгысы булганда) күрсәтелә.

Үлгән кешенең калдыкларын (жәсәден) кире казып алу турындагы актның беренче экземпляры вәкаләтле органда саклана, актның икенче экземпляры жирләү урыны теркәлгән кешегә кул куйдырып тапшырыла.

11.11. Әгәр дә жирләү урынында бер генә үлгән кешенең калдыклары (жәсәде) күмелгән булса, жирләү турында таныклык алына.

12. Каберләргә теркәү (яңадан теркәү)

12.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендәге жәмәгать зираты территориясендә ясалган һәр кабер вәкаләтле орган тарафыннан каберләргә теркәү китабында теркәлә.

12.2. Жирләү урынын яңадан теркәү вәкаләтле орган тарафыннан жирләү урыны теркәлгән кеше үлсә һәм гариза бирү характерында булса башкарыла.

Жирләү урыннарын яңадан теркәү өчен түләү алынмый.

12.3. Жирләү урынын яңадан теркәү турында гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

12.4. Жирләү урынын яңадан теркәү турында гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) жиләү турында таныклык (махсус хезмәт тарафыннан күмү турында таныклык булмаган очракта, жирләү урыннары теркәлгән кеше турында мәгълүматның жирләү урыннарын теркәү китабында булуын билгели);

2) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) гариза бирүче вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле күмелгән урынны яңадан теркәү турында гариза белән мөрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүче вәкиленең шәхесен раслаучы документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) жирләү урынын яңадан теркәү (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән) башкарылган кешенең шәхесен раслаучы документның күчермәсе;

5) жирләү урынын яңадан теркәүне башкарган зат вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, шулай ук жирләү урынын яңадан теркәүне башкарган зат вәкиленең шәхесен раслый торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

6) жирләү урыны теркәлгән кешенең үлеме турында таныклығы яки аның нотариаль рәвештә расланган күчermәсе (жирләү урыны теркәлгән кешенең үлеме очрагында);

7) жирләү урыны теркәлгән кешенең туганлык бәйләнешен раслаучы документлар, аның исеменә жирләү урыны яңадан теркәлгән кеше белән яки тиешле жирләү урынында күмелгән кеше белән, яки әлеге документларның нотариаль рәвештә расланган күчermәләре.

12.5. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигеләр:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тапшырылган документларда аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны кыенлаштыра торган тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрөс булмаган мәгълүматның булу;

3) жирләү урынын теркәү турында мәгълүмат булмау, әгәр жирләү урынын яңадан теркәү (жирләү турында таныклык булмаса) аның исеменә гариза биргән очракта.

12.6. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, дәлилле рәвештә баш тартуны рәсмиләштерә.

12.7. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

жирләү урынын яңадан теркәү турында карар рәсмиләштерә;

каберләргә теркәү китабына тиешле язма кертә.

12.8. Жирләү урынын яңадан теркәү яки жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту турында карар мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

12.9. Жирләү урынын яңадан теркәү яки жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту турында карар гариза бирүчегә шәхсән документ формасында кәгазьдә бирелә.

12.10. Исеменә жирләү урыны яңадан теркәлгән кешегә вәкаләтле орган тарафыннан жирләү турында таныклык бирелә.

13. Жирләү турында таныклык рәсмиләштерү

13.1. Жирләү көнендә вәкаләтле орган тарафыннан тиешле жирләү турында таныклык формалаштырыла һәм бирелә.

13.2. Жирләү турында таныклыкны, шул исәптән әлеге Нигезләмә кабул ителгәнче, вәкаләтле орган түләүсез нигездә рәсмиләштерә.

13.3. Жирләү турында таныклыкта:

жирләнгән жәмәгать зиратының исеме;

зиратның урыны (адресы);

жирләү төре (ялгыз, туганлык, дини, шәрәфле, хәрби);

кабернең зурлыгы;

зиратта жирләү урыны (квартал һәм жирләү участогы номеры);

жирләү урынын теркәгән затның фамилиясе, исеме һәм әтисенең исеме (соңгысы булганда).

13.4. Әлеге Нигезләмә кабул ителгәнче җирләү турында таныклык рәсмиләштерү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

13.5. Җирләү турында таныклык рәсмиләштерү турында гаризага түбәндәге документлар кушыла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслый торган документ күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрән раслый торган документ, әгәр дә гариза бирүченең вәкиле җирләү турында таныклык рәсмиләштерү турында гариза белән мөрәҗәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

3) үлгән кешенең үлем турында таныклығы күчермәсе (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

4) үлгән кешенең кремациясе турында белешмә күчермәсе, көлле урна тиешле җирләү урынында күмелгән очракта (тикшерү өчен төп нөсхә кушымтасы белән);

5) тиешле кабердә җирләнгән үлгән кеше белән туганлык бәйләнешләрен раслый торган документлар яки әлеге документларның нотариаль расланган күчермәләре.

Каберләргә теркәү китабында җирләү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүмат булганда, бу кешегә җирләү турында таныклык әлеге пунктның 3 - 5 пунктчаларында күрсәтелгән документларны күрсәтмичә рәсмиләштерелә.

13.6. Җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

2) тапшырылган документларда бу аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны кыенлаштыра торгантулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрөс булмаган мәгълүмат булу;

3) башка кешегә кирәкле җирләү урынына җирләү турында таныклык бирү;

4) җирләү турында каберләргә теркәү китабында мәгълүмат булмау.

13.7. Җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

13.8. Җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерә һәм бирә.

13.9. Җирләү турында таныклык рәсмиләштерү яки җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту турында карар гариза бирүче мөрәҗәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

13.10. Җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү яки җирләү турында таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту турында карар гариза бирүчегә документ формасында кәгазьдә шәхсән бирелә.

14. Зиратларны карап тоту һәм зиратка килеп йөрү кагыйдәләре

14.1. Жәмәгать зиратларын тоту вәкаләтле орган тарафыннан хужалык итүче субъектлар (юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр) белән «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә конкурс процедуралары буенча контрактлар (киләшүләр) төзү юлы белән башкарыла.

Жәмәгать зиратларын карап тоту буенча подряд эшләре агымдагы ремонтны, жирләү билгеләнешендәге объектларны капитал ремонтны, жирләү бюджет акчалары хисабына башкарылган очракта, дәүләт саклавындагы каберлекләрне һәм һәйкәлләрне карап тотуны, зират территориясен жыештыруны һәм чүп-чарны чыгаруны үз эченә ала.

14.2. Жирләү өчен җаваплы гражданныр жирләү урыннары территориясендә чисталык һәм тәртип тәмин итәргә, чүп-чарны билгеләнгән урыннарда җыярга, жирләү участкаларында койма һәм чөчәк утыртылган урыннарны карарга, кабер өсте корылмаларын (кабер ташларын) вакытында ремонтларга, кабер калкулыкларын төзәтергә, һәйкәлләрне һәм коймаларны урнаштырырга, үзгәртеп корырга һәм төшерергә тиеш.

14.3. Мәрхүмнәрне (үлгәннәрнең мәетен) жирләү объектлары территориясендә илтү һәм күчерү өчен катафалк-арба, катафалк-чана, катафалк-носилка, ә урналарны күчерү өчен катафалк - носилка булырга тиеш.

14.4. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә территориясендә урнашкан зиратларда бердәм эш режимы урнаштырыла.

Мәрхүмнәрне жирләү тәүлекнең якты вакытында башкарыла.

14.5. Жәмәгать зиратлары территориясендә кунаклар тынлык һәм тәртип сакларга тиеш.

14.6. Жәмәгать зиратлары территориясендә килүчеләргә тыела:

1) сәяси, идеологик, расачыл, милли яки дини нәфрәт, дошманлык яки нәфрәт мотивлары буенча яки нинди дә булса социаль төркемгә карата нәфрәт яки дошманлык мотивлары буенча һәйкәлләргә, жирләү урыннарына яки жирләү билгеләнешендәге объектларга тиешле эчтәлектәге язучылар яки рәсемнәр ясау;

2) жәмәгать зираты территориясен пычрату;

3) агачларны һәм куакларны кисү;

4) этләренә йөртү, йорт хайваннарын көтү, кошларны тоту;

5) учаклар кабызу;

6) ком, балчык чыгару, агач кисү;

7) яшеллекләренә сындыру;

8) спиртлы эчемлекләр эчү һәм исерек халәттә булу;

9) жир казу, төзелеш һәм башка материаллар запасын калдыру;

10) чүп-чарны, иске сүтелгән кабер өстенә корылмаларны (кабер ташларын), бу максатлар өчен бүленмәгән урыннарда коймалар тоту;

11) үз белдегенә белән кабер казу һәм жирләү;

12) ябылганнан соң зират территориясендә булу.

14.7. Зиратларга күпләп бару белән бәйле бәйрәмнәр вакытында вәкаләтле орган тарафыннан махсус эш режимы һәм зиратларга бару кертелергә мөмкин.

15. Бәхәсләрне чишү тәртибе

Әлеге Нигезләмәне гамәлгә ашыру белән бәйле бәхәсләр судтан тыш һәм суд тәртибендә хәл ителә.

16. Жирләү һәм жирләү эше өлкәдәсендә законнарны бозган өчен җаваплылык

Жирләү һәм жирләү эшендә гамәлдәге закон нигезләмәләрен бозуда гаепле затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

Иске Чүриле авыл җирлеге
башкарма комитетының
27 июнь 2024 ел, № 17 карары белән
расланган Нигезләмәгә кушымта

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Иске Чүриле авыл җирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан зиратлар исемлеге

№	Жәмәгать зиратының аталышы	Жәмәгать зираты урнашкан урын (адресы)
1.	Иске Чүриле авылы зираты	Татарстан Республикасы, Арча районы, Иске Чүриле авылы
2.	Штерә авылы зираты	Татарстан Республикасы, Арча районы, Штерә авылы
3.	Ашабаш авылы зираты	Татарстан Республикасы, Арча районы, Ашабаш авылы
4.	Венета авылы зираты	Татарстан Республикасы, Арча районы, Венета авылы
5.	Татар Кәдрәге авылы зираты	Татарстан Республикасы, Арча районы, Татар Кәдрәге авылы

Үлгән кешене җирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнган исемлеге нигезендә иренә (хатынына), якин туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки үлгән кешене җирләү бурычын үз өстенә алган башка кешегә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр

№	Гарантияләнган җирләү хезмәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтнең исеме	Гарантияләнган җирләү хезмәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр
1	Җирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү	ГХАТ органнарында үлем турында таныклык рәсмиләштерү
2	Каберне һәм җирләү өчен кирәкле башка әйберләрне бирү һәм китерү	1. Транспорт чарасы белән тәэмин итү һәм китерү (төяү-бушату эшләрен кертәп һәм турыдан – туры үлгән кешенең (алга таба үлгән кешенең) гәүдәсе (калдыклары) булган урынга күчерү): 1) завод шартларында сыйфатлы агачтан эшләнган агач табут; 2) җирләү өчен кирәкле башка әйберләр: 80 х 200 зурлыктагы 1 япма; 40 х 40 см зурлыктагы 1 данә мендәр; 3) җирләү ритуаль теркәлү билгесе. 2. Табутны тышлау, җирләү өчен кирәкле башка әйберләр күренеп торган кимчеләкләргә (тишекләр, тишекләр, кисәкләр) ия булырга тиеш түгел
3	Үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) илтү	1. Үлгән кеше салынган табутны алып чыгып, аны махсус транспорт чарасы тукталышына кадәр күчерү катафалк-арба, катафалк-носилка, катафалк-чаналарда башкарыла (ел вакытына карап). 2. Үлгән кеше салынган табутны җирләү урынына (кремация) махсус транспорт чарасы белән илтәләр. Үлгән кеше салынган табут өчен транспортның башка төрен кулланырга рөхсәт ителә, азык-төлек чимал һәм азык-төлек ташу өчен кулланылган автотранспорттан тыш. Үлгән кеше салынган

		<p>табутны илтү вакытында машина йөртүче тизлек режимын үтэргэ, кискен туктамаска тиеш. Илткән вакытта табутка зыян килмәскә тиеш. 3. Үлгән кеше салынган табутны жырләү урынына (кремация) илтү катафалк-арбаларда, катафалк- носилка, катафалк-чаналарда (ел вакытына карап) башкарыла. 4. Үлгән кеше салынган табутны илткәннән һәм жырләгәннән соң, транспорт мәжбүри рәвештә куллану рөхсәт ителгән дезинфекция чаралары белән жыештырылырга һәм эшкәртелергә тиеш</p>
4	Жырләү (кремация һәм аннан соң көлле урнаны бирү)	<p>1. Жырләү вакытына гаризада күрсәтелгән урында үлгән кеше салынган табутны (көлле урнаны) жырләү өчен каберлек булу тәэмин ителергә тиеш. 2. Жырләү өчен каберне казу кул яки механик ысул белән башкарыла. Кабергә күмгәндә кабернең озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, киңлеге 1 метр, тирәнлеге 1,5 метр, жир өслегеннән табут капкачына кадәр ара 1 метр. Урнаны жырләү күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, киңлеге 1 метр, жир өслегеннән көл урнасына кадәр ара 1 метр булырга тиеш. 3. Үлгәннәрне траншея тибындагы кабергә күмү рөхсәт ителми. 4. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрне кремацияләү рөхсәт ителми. 5. Жырләү буенча хезмәтләр комплексы күрсәтү (күмелгән урнаны күмү): 1) кабер капкасын ябу (кабергә күмелгәндә генә); 2) табутны (көлле урнаны) кабергә төшерү; 3) кабер өстенә калкулык урнаштыру юлы белән каберне күмү; 4) кабергә ритуаль теркәү билгесе урнаштыру (үлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңгысы булганда); аның туган һәм үлгән көннәре (шундый мәгълүмат булганда), жырләүнең теркәү номеры). 6. Кремация буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхесләре Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә күрсәтелергә тиеш. Тузан салынган урна һәм</p>

		<p>кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгатътән соң бирелә. Урнаны тузан белән җирләү бары тик җиргә генә башкарыла. 7. Җирләүне гамәлгә ашырганда: 1) күрше җирләү урыннарына кадәр ара 0,5 метрдан ким түгел; 2) күрше каберлекләренә (коймаларны, һәйкәлләрне, кабер плитәләрен) саклау</p>
--	--	---

Иске Чүриле авыл җирлеге
башкарма комитетының
27 июнь 2024 ел, № 17
карары белән расланды

Ире (хатыны), якин туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле, яки аларны җирләү мөмкин булмаганда, шулай ук җирләү бурычын үз өстенә алган башка кешеләр һәм шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәр булмаганда җирләү буенча хезмәтләренң гарантияләнгән исемлеге нигезендә түләүсез нигездә күрсәтелә торган хезмәтләренң сыйфатына таләпләр

№	Гарантияләнгән җирләү хезмәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтнең исеме	Гарантияләнгән җирләү хезмәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләренң сыйфатына таләпләр
1	Җирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү	ГХАТ органнарында үлем турында таныклык рәсмиләштерү
2	Мәрхүмне киендерү	Мәрхүмнең киemenә махсус киём һәм аяк киеме керә
3	Каберне һәм җирләү өчен кирәкле башка әйберләренә бирү һәм китерү	1. Транспорт чарасы белән тәмин итү һәм китерү (төяү-бушату эшләрен кертеп һәм турыдан – туры үлгән кешенең (алга таба үлгән кешенең) гәүдәсе (калдыклары) булган урынга күчерү): 1) завод шартларында сыйфатлы агачтан эшләнгән агач табут; 2) җирләү өчен кирәкле башка әйберләр: 80 x 200 зурлыктагы 1 япма; мендәр – 40 x 40 см зурлыктагы 1 данә; 3) җирләү ритуаль теркәлү билгесе. 2. Табутны тышлау, җирләү өчен кирәкле башка әйберләр күренеп торган кимчелекләргә (тишекләр, тишекләр, кисәкләр) ия булырга тиеш түгел
4	Үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) илтү	1. Үлгән кеше салынган табутны алып чыгып, аны махсус транспорт чарасы тукталышына кадәр күчерү катафалк-арба, катафалк-носилка,

		<p>катафалк-каналарда башкарыла (ел вакытына карап). 2. Үлгән кеше салынган табутны жирләү урынына (кремация) махсус транспорт чарасы белән илтәләр. Үлгән кеше салынган табут өчен транспортның башка төрөн кулланырга рөхсәт ителә, азык-төлек чимал һәм азык-төлек ташу өчен кулланылган автотранспорттан тыш. Үлгән кеше салынган табутны илтү вакытында машина йөртүче тизлек режимын үтәргә, кискен туктамаска тиеш. Илткән вакытта табутка зыян килмәскә тиеш. 3. Үлгән кеше салынган табутны жирләү урынына (кремация) илтү катафалк-арбаларда, катафалк-носилка, катафалк-каналарда (ел вакытына карап) башкарыла. 4. Үлгән кеше салынган табутны илткәннән һәм жирләгәннән соң, транспорт мәжбүри рәвештә куллану рөхсәт ителгән дезинфекция чаралары белән жыештырылырга һәм эшкәртелергә тиеш.</p>
5	Жирләү (кремация һәм аннан соң көлле урнаны бирү)	<p>1. Жирләү вакытына гаризада күрсәтелгән урында үлгән кеше салынган табутны (көлле урнаны) жирләү өчен каберлек булу тәэмин ителергә тиеш. 2. Жирләү өчен каберне казу кул яки механик ысул белән башкарыла. Кабергә күмгәндә кабернең озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, киңлегә 1 метр, тирәнлегә 1,5 метр, жир өслегеннән табут капкачына кадәр ара 1 метр. Урнаны жиргә күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, киңлегә 1 метр, жир өслегеннән көл урнасына кадәр ара 1 метр булырга тиеш. 3. Үлгәннәрне траншея тибындагы кабергә күмү рөхсәт ителми. 4. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрне кремацияләү рөхсәт ителми. 5. Жирләү буенча хезмәтләр комплексы күрсәтү (күмелгән урнаны күмү): 1) кабер капкасын ябу (кабергә күмелгәндә генә); 2) табутны</p>

		<p>(көлле урнаны) кабергә төшерү; 3) кабер өстенә калкулык урнаштыру юлы белән каберне күмү; 4) кабергә ритуаль теркәү билгесе урнаштыру (үлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңгысы булганда); аның туган һәм үлгән көннәре (шундый мәгълүмат булганда), җирләүнең теркәү номеры). 6. Кремация буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхесләре Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә күрсәтелергә тиеш. Тузан салынган урна һәм кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгатътән соң бирелә. Урнаны тузан белән җирләү бары тик җиргә генә башкарыла. 7. Җирләүне гамәлгә ашырганда: 1) күрше җирләү урыннарына кадәр ара 0,5 метрдан ким түгел; 2) күрше каберлекләре (коймаларны, һәйкәлләрне, кабер плитәләрен) саклау</p>
--	--	--
